

Lisansüstü Öğrencilerinin Bilimsel Araştırmaya İlişkin Yeterlikleri ve Araştırmaya Yönelik Kaygılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi^{*,**}

The Investigation of Postgraduate Students' Scientific Research Competencies and Anxieties towards Research in Terms of Various Variables^{*,**}

Serhat ALTIOK, Erman YÜKSELTÜRK, Mehmet ÜÇGÜL

ÖZ

Lisansüstü düzeydeki katılımcılara bilimsel araştırmaları için ihtiyaç duydukları maddi ve işgücü vb. olanaklarını sağlayabilecek proje türlerinin tanıtımı, kabul ve ret alan proje örnekleri üzerinden tartışmaların yapılması, mevcut proje fikir ve önerilerinin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi yoluyla araştırma projesi sürecine yönelik deneyim kazandırılması amacıyla TÜBİTAK desteğiyle 14-16 Aralık 2016 tarihlerinde gerçekleştirilen "Sosyal Bilimlerde Bilimsel Araştırma Projesi Hazırlama Eğitimi" kapsamında, eğitime katılmak isteyen lisansüstü düzeyden katılımcıların bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlikleri ve araştırma sürecine yönelik kaygıları çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Karma araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen bu araştırmada nicel ve nitel veriler eşzamanlı olarak toplanmış olup, nicel boyut betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeline, nitel boyut ise durum çalışması desenine uygun olarak planlanıp gerçekleştirilmiştir. Araştırma, 27 ayrı üniversite, 28 ayrı bölümde öğrenim gören yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin yanı sıra öğrenimini yeni tamamlamış ve yardımcı doçent kadrosu bekleyen ya da yeni yardımcı doçent olmuş toplam 164 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nicel veri toplama aracı olarak bireylerin bilimsel araştırmaya yönelik kaygılarını ve araştırma yeterliklerini ölçmek amacıyla iki ayrı ölçek kullanılmış, elde edilen nicel verilerin daha iyi yorumlanabilmesi ve daha detaylı tartışılabilmesi amacıyla araştırmacılar tarafından uzman görüşü ve pilot uygulama yapılarak geliştirilmiş olan Öz-Değerlendirme Formu kullanılmıştır. Nicel verilerin istatistiksel analizinde parametrik olmayan testlerden Mann Whitney-U ve Kruskal Wallis H ile araştırma boyutları arasındaki

Altıok S., Yükseltürk E., & Üçgül M. (2018). Lisansüstü öğrencilerinin bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlikleri ve araştırmaya yönelik kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 8(2), 348-367. <https://doi.org/10.5961/jhes.2018.277>

*TÜBİTAK 2237 (2016/1. Dönem) Proje Eğitimi Etkinliklerini Destekleme Programı tarafından desteklenmiştir.

*Supported by TÜBİTAK 2237 Project (2016/1. Term) Training Activities Support Program.

**Bu çalışmanın bir bölümü, 5. Uluslararası Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitimi Sempozyumu'nda (11-13 Ekim 2017, İzmir, Türkiye) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

**A part of this study was presented as an oral presentation at the 5th International Conference on Instructional Technology and Teacher Education (October 11-13, 2017, Izmir, Turkey).

Serhat ALTIOK (✉)

ORCID ID: 0000-0001-6656-8692

Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Kırıkkale, Türkiye
Kırıkkale University, Faculty of Education, Department of Computer Education and Instructional Technologies, Kırıkkale, Türkiye
serhataltiok@hotmail.com

Erman YÜKSELTÜRK

ORCID ID: 0000-0003-0690-0010

Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Kırıkkale, Türkiye
Kırıkkale University, Faculty of Education, Department of Computer Education and Instructional Technologies, Kırıkkale, Türkiye

Mehmet ÜÇGÜL

ORCID ID: 0000-0001-5462-0449

Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Kırıkkale, Türkiye
Kırıkkale University, Faculty of Education, Department of Computer Education and Instructional Technologies, Kırıkkale, Türkiye

Geliş Tarihi/Received : 17.02.2018

Kabul Tarihi/Accepted : 22.03.2018

ilişkinin belirlenmesi amacıyla Pearson Korelasyon Analizi testi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, katılımcıların bilimsel araştırmaya ilişkin yeterliklerinin oldukça/yeterli düzeyinde, bilimsel araştırmaya yönelik kaygılarının ise ortalamanın üzerinde hatta yüksek düzeyde olduğu belirlenmiş olup, bu durum çeşitli değişkenler açısından detaylı incelenmiş ve araştırmacı ve uygulayıcılara çeşitli öneriler getirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Lisansüstü eğitim, Bilimsel araştırma, Araştırmaya ilişkin yeterlik, Araştırmaya yönelik kaygı

ABSTRACT

In this study, a group of postgraduate attendees who participated in the training supported by TÜBİTAK and called “Scientific Research Project Preparation Training in Social Sciences” were examined in terms of their research competencies, anxieties towards scientific research and other various variables. This training aimed to help the postgraduate attendees gain experience about scientific research project process. In order to facilitate the preparation of scientific research project proposals, participants were informed about the types of projects that could provide them with financial and workforce support. Additionally, they were shown and motivated to discuss some sample proposals that were accepted and rejected. They also worked on developing and improving existing project ideas or proposals. In this research, mixed research method was used with the simultaneous collection of both quantitative and qualitative data. The quantitative dimension was designed in accordance with survey model whereas the qualitative part utilized case study design. The research was carried out with a total of 164 participants from 28 different departments at 27 different universities who were masters or doctoral students. However, there were also participants who have recently completed postgraduate studies and were waiting for the assistant professorship or those who have become an assistant professor recently. In the study, two separate scales were employed as quantitative data collection tools to measure participants’ research anxiety and research competency. The self-evaluation form developed by the researchers through the elicitation of expert opinion and piloting was used in order to better interpret the obtained quantitative data and to discuss it in more detail. For the statistical analysis of quantitative data, Mann Whitney-U test and Kruskal Wallis H test were preferred as non-parametric tests while Pearson’s Correlation Analysis was used to determine the relationship between research dimensions. According to the findings of the research, it was revealed that the participants’ research competencies were quite sufficient whereas their anxieties towards research were above the average or even high. In addition, these findings were investigated in detail in terms of various variables and various suggestions were made to researchers and practitioners.

Keywords: Postgraduate education, Scientific research, Research competency, Research anxiety

GİRİŞ

21. yüzyılda bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı değişim ve gelişimin sonucu olarak, bireylerden yeni bilgi ve yeniliklere hızlı uyum sağlama, kendini çok yönlü olarak geliştirme, üretken olma, yaşam boyu öğrenme vb. niteliklere sahip olması ve parçası olduğu topluma fayda sağlaması beklenmektedir (Dilbaz, Özgelen & Yelken, 2012). Bu niteliklerin yanı sıra bilimsel düşünme becerilerinin kazandırılması yoluyla onların araştırmacı, sorgulayıcı, eleştirici, meraklı, kararlı, farkındalığı yüksek ve sorumluluk alan bireyler olarak yetiştirilmesi de büyük önem taşımaktadır (Yılmaz & Çokluk, 2010). Çünkü bilimsel düşünme bireyin, karşılaştığı problemlerin çözümüne ilişkin bilimsel, mantıklı ve tutarlı düşüncelerdir (Geba, 1990). Diğer bir ifade ile bilimsel düşünme becerilerine sahip olan nitelikli bireyler, karşılaşılan problemler karşısında neden sonuç ilişkilerini irdelerek, uygun çözüm yollarını sistematik bir yolla tasarlama, geliştirme, uygulama ve elde edilen sonucun genellenmesine ilişkin yeterlikleri taşımaktadır (Gündoğdu, 2001).

Bu nedenle bilimsel düşünme becerisine ve araştırmacı bir kimliğe sahip bireylerin yetiştirilmesinde tüm düzeydeki eğitim programlarının ve bu programlarda kazandırılan bilimsel araştırma yeterliklerinin önemli bir yeri bulunmaktadır. Özellikle, bir görevi de bilimsel araştırmalar yapan kadroları yetiştirmek ve istihdam edebileceği bu kadrolara bilimsel araştırma yapma fırsatları sunmak olan yükseköğretim düzeyindeki eğitim

kurumları, bu nedenle öğrencilerin bilimsel düşünme becerisi ve bilimsel araştırma yeterliklerini geliştirmek için çaba göstermekte, fırsatlar sağlamaktadır (Yaşar, 2014). Bu bağlamda lisans ve lisansüstü düzeyinde yer alan öğrencilerin bilimsel araştırmaya ilişkin bilgi, beceri ve yeteneklerinin geliştirilmeleri ve onların araştırmaya teşvik edilmelerini hedefleyen çok sayıda ders verilmektedir (İlhan, Çelik & Aslan, 2016). Diğer bir ifade ile öğrencilere araştırma teknik yeterlikleri ve bilimsel tutum ve davranışların bu derslerde kazandırılması hedeflenmektedir (Saracaloğlu, 2008; Aslan & Karagül, 2016). Özellikle, lisansüstü düzeyde gerçekleştirilen bu dersler ile bilimsel yeterliği yüksek, nitelikli araştırmacılar yetiştirerek toplumsal gereksinimlerin karşılanması hedeflenmektedir (Aslan & Karagül, 2016). Kısacası, araştırmacı yetiştirme süreci açısından en önemli yükseköğretim basamağı olan lisansüstü eğitim ile bilimsel araştırma için gerekli bilgi, beceri ve tutumların kazandırılması amaçlanmaktadır (Saracaloğlu, Varol, & Evin-Ercan, 2005).

Bilimsel araştırma sürecine ilişkin faaliyet ve becerileri etkileyen faktörler; bireysel özellikler, araştırma öğretimi ve özyeterlik ve tutum gibi duyuşsal özellikleri kapsayan sosyo-bilişsel faktörler olarak sıralanmaktadır (Bard et al., 2000). Sosyo-bilişsel faktörler altında yer alan özyeterlik ve tutum gibi duyuşsal özellikler bireylerin araştırma sürecine katılım, isteklilik, performans ve sürekliliğini önemli derecede etkilediğinden (Montcalm, 1999) literatürde sıklıkla araştırılmaya devam etmektedir.

Bandura (1997) tarafından bireysel davranışların açıklanmasında kullanılabilecek bir kavram olarak önerilen öz yeterlik, bireyin mevcut ve geçmiş performansları ile çevresel telkinlerin etkisiyle güncel problem ve görevlerin gerçekleştirilebilirliğine yönelik olarak geliştirdiği güven duygusu olarak tanımlanmaktadır (Pajares & Schunk, 2001; Golightly, 2007). Araştırma öz-yeterliği ise, bireyin bilimsel araştırma sürecine ilişkin olarak kendinde gördüğü potansiyel ve yetkinliğin etkisiyle süreçte gösterilen davranışları ve performansı etkileyen bir inanç olarak görülmektedir (Montcalm, 1999; Bard et al., 2000).

Benzer şekilde, sözlük anlamı Türk Dil Kurumu (2017) tarafından üzüntü, endişe duyulan düşünce, tasa olarak tanımlanan kaygı; en geniş anlamıyla ise duygusal, davranışsal ve fiziksel alanlarda kendiliğinden ortaya çıkan kaynağı belirsiz (normal dışı/nedensiz) korkudan daha az şiddetli ve daha uzun süreli tepki durumu olarak tanımlanmaktadır (Berkson, 2003; Seven, 2013). Bilimsel araştırmaya yönelik kaygı ise bireyin araştırma davranışlarına yön vermekte olup, araştırma yapma konusunda isteksizlik, güvensizlik, rahatsızlık ve huzursuzluk gibi duygulara neden olmaktadır (Çokluk-Bökeoğlu & Yılmaz, 2005).

Bilimsel araştırma sürecinde yaşanması muhtemel olan ve araştırmaya yönelik olumsuz tutum ve inançlar (özyeterlik vb.) geliştirilmesine neden olacak yöntem, teknik, maliyet, zaman, etik vb. başlıklar altında çok sayıda problem yaşanmaktadır. Çünkü bilimsel araştırma sürecine ilişkin bilgi ve yeterlikler, uygulamaya yönelik yeterliklere sahip olunmadığı sürece beklenen katkı ve kolaylığı sağlayamamaktadır (Kart & Gelbal, 2014). Benzer şekilde öğretim programlarının da içerik, yöntem ve düzey yönünden ihtiyacı karşılama konusunda yetersiz olması hedeflenen nitelikte araştırmacı yetiştirilememesine ve ayrıca olumsuz tutum, inanç ve durumların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Saracaloğlu, 2008). Literatürde bu durumlardan kaynaklanan sebeplerle lisansüstü düzeyde eğitim alan öğrencilerin bilimsel araştırma sürecine ilişkin bilgi, yöntem ve teknikler konusunda sorun yaşadığını gösteren çok sayıda araştırma bulunmaktadır (Büyüköztürk & Köklü, 1999; Saracaloğlu, Varol, & Evin-Ercan, 2005; Tekin, 2007; Aslan, 2010; Sağdıç, Çelik, & Karamustafaoğlu, 2017). Bu araştırmalar, lisans ve lisansüstü eğitim öğrencilerinin bilimsel araştırma yeterlik düzeylerinin çok farklılaştığını, araştırma eğitiminin çeşitli değişkenler açısından yeterli görülmediği gibi sonuçları ortaya koymaktadır.

Ülkemizde doğrudan lisansüstü öğrencilerin bilimsel araştırma yeterlik algılarının incelenmesine dayalı yeterince araştırma yapılmamış olması (Ersoy, 2015) nedeniyle bu düzeyde eğitim alan öğrencilerin bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlik algıları ve araştırma sürecine yönelik kaygılarının incelenmesi önemli ve gereklidir. Bu çalışmada lisansüstü düzeyindeki öğrencilerin bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlik algıları ve araştırma sürecine yönelik kaygılarına odaklanılmış olup, ele alınan araştırma soruları şu şekildedir:

- Lisansüstü düzeydeki katılımcıların bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlikleri
 - Cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?

- Öğrenim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
- Proje deneyimine göre farklılaşmakta mıdır?
- Mesleki statülerine (araştırma görevlisi, öğretmen vb.) farklılaşmakta mıdır?
- Lisansüstü düzeydeki katılımcıların bilimsel araştırmaya yönelik kaygıları
 - Cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
 - Öğrenim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
 - Proje deneyimine göre farklılaşmakta mıdır?
 - Mesleki statülerine (araştırma görevlisi, öğretmen vb.) farklılaşmakta mıdır?
- Araştırmaya ilişkin yeterlik ile araştırmaya yönelik kaygı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Katılımcıların araştırmaya ilişkin yeterlik ve kaygılar konusundaki görüşleri nasıldır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Lisansüstü düzeydeki katılımcıların bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlikleri ve araştırmaya yönelik kaygılarını farklı değişkenler açısından incelemeyi amaçlayan bu araştırmada karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel ve nitel yöntem ve yaklaşımların ayrı ayrı uygulanması yoluyla elde edilen verilerin birleştirilmesi süreci olarak tanımlanan (Creswell, 2013) bu yöntem ile daha açık, net ve güçlü deliller elde edilmekte ve araştırmaya çoğulculuk, çok yönlülük ve dengeleyici özellikler kazandırılmaktadır (Johnson & Onwuegbuzie, 2004; Firat, Yurdakul, & Ersoy, 2014). Bu yöntem bağlamında nicel ve nitel veriler eşzamanlı olarak toplanmış olup, nicel boyut betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeline, nitel boyut ise durum çalışması desenine uygun olarak planlanıp gerçekleştirilmiştir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu, çeşitli değişkenler arasındaki ilişkileri de ortaya koyacak şekilde, olduğu gibi betimlemeyi amaç edinen araştırmalar için uygun bir modeldir (Karasar, 2006). Bir olay ya da olgunun belli bir zaman ve mekân sınırlılığı bağlamında derinlemesine incelenmesi olarak tanımlanan durum çalışması (Creswell, 2013) ise durumun kaynağından bilgi edinilmesini ve değerlendirilmelerinin daha güvenilir olmasını sağlamaktadır (Yin, 2006).

Etkinlik Hakkında

“Sosyal Bilimlerde Bilimsel Araştırma Projesi Hazırlama Eğitimi”nin amacı, lisansüstü düzeydeki katılımcılara araştırmaları için ihtiyaç duydukları maddi ve işgücü vb. olanakları sağlayabilecek proje türlerinin (AB, BAP, Bakanlık ve TÜBİTAK) tanıtımı, kabul ve ret alan proje örnekleri üzerinden tartışmalar yapılması, mevcut proje fikir ve önerilerinin geliştirilmesi, iyileştirilmesi yoluyla araştırma projesi sürecine yönelik deneyim kazandırılmasıdır. Bu amaç doğrultusunda, katılımcılara bilimsel araştırma sürecine ilişkin temel kavramlar, bilimsel araştırma konusunun seçimi, bilimsel araştırma projelerine uygun yöntem seçimi, bilimsel bir araştırmanın planlanması, araştır-

ma sonuçlarının analizi ve raporlanmasına yönelik uygulamalı atölye çalışmaları yapılması planlanmıştır. Bu kapsamda, TÜBİTAK desteğiyle 14-16 Aralık 2016 tarihlerinde gerçekleştirilmiş olan 'sosyal bilimlerde bilimsel araştırma projesi hazırlama eğitimine' katılmak isteyen lisansüstü düzeyden katılımcıların görüşlerine dayalı olarak gerçekleştirilen araştırmada bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlik algısı ve araştırma sürecine yönelik kaygı cinsiyet, öğrenim düzeyi, proje deneyimi ve katılımcı mesleği (statüsü) gibi değişkenler açısından incelenmiştir.

Katılımcılar

Araştırma, ülkemizde eğitim-öğretim hizmeti sağlayan 27 ayrı üniversite, 28 ayrı bölümde öğrenim gören yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin yanı sıra öğrenimini yeni tamamlamış ve yardımcı doçent kadrosu bekleyen/yeni yardımcı doçent olmuş toplam 164 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, sırasıyla en çok Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nden 34 (%20.73), Gazi Üniversitesi'nden 26 (%15.5), Atatürk Üniversitesi'nden 20 (%12.20) ve Ankara Üniversitesi'nden 10 (%6.10) katılımcı yer almıştır. Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı birbirine yakın olmakla birlikte kadın katılımcı sayısının (n=84, %51.22) erkek katılımcı sayısından (n=80, %48.78) fazla olduğu görülmektedir. Ayrıca, katılımcıların beden eğitimi ve spor öğretmenliği, bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi, eğitimde ölçme ve değerlendirme, eğitim programları ve öğretim, eski çağ tarihi, fen bilgisi eğitimi, psikolojik danışma ve rehberlik, sosyoloji, temel eğitim ve Türkçe eğitimi gibi çok farklı bölümlerde lisansüstü eğitim aldığı görülmüştür. Araştırmada yer alan katılımcıların mesleki statüye göre dağılımı incelendiğinde, araştırma görevlisi sayısı 70 (%42.68), öğretmen sayısı 24 (%14.63), öğretim üyesi sayısı 24 (%14.63) ve öğretim elemanı, okutman ve uzman (öğretim elemanı) toplam sayısının 20 (%12.20) olduğu görülürken, 26 katılımcının (%15.85) ise çalışmadığı ve lisansüstü eğitimine ağırlık verdiği görülmektedir. Araştırmada yer alan katılımcıların büyük çoğunluğu doktora düzeyinde lisansüstü eğitim gören/görmüş katılımcılardan (n=122, %74.39) oluşmaktadır. Bu katılımcıların yanı sıra 38 katılımcı (%23.17) yüksek lisans eğitimine devam ederken, dört katılımcının ise (%2.44) yüksek lisans eğitimini tamamlamış olup, doktora eğitimine henüz başlamadığı görülmüştür. Ayrıca, katılımcıların büyük çoğunluğunun proje deneyimi olmadığı (n=114) görülmektedir. Proje deneyimi olan katılımcıların ise (n=50) en çok TÜBİTAK projelerinde bursiyer (n=18), BAP projelerinde araştırmacı (n=14) ve yürütücü (n=8) ve AB projelerinde yardımcı araştırmacı (n=8) olarak görev aldığı belirlenmiştir. Ayrıca, proje deneyimi olan katılımcılar arasında birden fazla tür ve sayıda projede farklı görevlerde yer alan lisansüstü öğrenciler de bulunmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada nicel veri toplama aracı olarak bireylerin bilimsel araştırmaya yönelik kaygılarını ve araştırma yeterliklerini ölçmek amacıyla Büyüköztürk tarafından geliştirilmiş olan iki ayrı ölçek kullanılmıştır.

Araştırma Yeterlikleri Ölçeği (AYÖ), Büyüköztürk (1999) tarafından lisans eğitimi sonrası katılımcıların bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlik algılarını belirlemek amacıyla geliştirilmiş olup,

yeterlik algısını tek faktör altında yer alan yedi madde ile belirlemeyi amaçlamaktadır. Beşli Likert yapıda (hiç, az, orta, oldukça ve tam) olan ölçeğin iç tutarlılık katsayısını gösteren Cronbach alfa değeri .89 olup bu değer ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınan ortalama puanlar yorumlanırken 1.00-1.79 arası "hiç", 1.80-2.59 arası "az", 2.60-3.39 arası "orta", 3.40-4.19 arası "oldukça" ve 4.20-5.00 arası "tam" olacak şekilde eşit aralıklı olarak temel alınmıştır. Ayrıca, bu araştırmada iç tutarlılık için hesaplanan Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı maddeler arasında .82 ile .86 arasında değişmekte olup, ölçeğin tamamı için .85 olarak hesaplanmıştır.

Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği (AYKÖ), Büyüköztürk (1997) tarafından geliştirilmiş olan ölçme aracı katılımcıların bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarını tek faktör altında yer alan 12 madde ile belirlemeyi amaçlamaktadır. Beşli Likert yapıda ("hiç katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "tamamen katılıyorum") olan ölçekteki maddelerin yedi tanesi kaygı durumunu yansıtırken, beşi ise kaygı durumunu yansıtmamaktadır. Kaygı durumunu yansıtan ifadeler, "tamamen katılıyorum" için beş; "hiç katılmıyorum" için bir olacak şekilde büyükten küçüğe doğru, kaygı durumunu yansıtmayan maddeler ise ters yönde kodlanmıştır. Bu kodlama sonucunda ölçekten alınan puanlar ile kaygı düzeyi arasında doğrusal bir ilişki bulunmaktadır ve alınabilecek en düşük kaygı puanı 12, en yüksek kaygı puanı ise 60'tır. Ölçekten alınan ortalama puanlar yorumlanırken 1.00-1.79 arası "hiç katılmıyorum", 1.80-2.59 arası "katılmıyorum", 2.60-3.39 arası "kararsızım", 3.40-4.19 arası "katılıyorum" ve 4.20-5.00 arası "tamamen katılıyorum" olacak şekilde eşit aralıklı olarak temel alınmıştır. Ölçeğin iç tutarlılığı için hesaplanan Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı ise .87 olup bu değer ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Bu araştırma için hesaplanan iç tutarlılık katsayısı maddeler arasında .91 ile .94 arasında değişmekte olup, ölçeğin tamamı için .93 olarak hesaplanmıştır.

Araştırmada elde edilen nicel verilerin daha iyi yorumlanabilmesi ve daha detaylı tartışılabilmesi amacıyla araştırmacılar tarafından farklı bölümlerden (bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi (BÖTE), eğitimde ölçme ve değerlendirme (EÖD), Türkçe eğitimi) ikişer akademisyenden uzman görüşü alınarak geliştirilmiş olan öz-değerlendirme formu (ÖDF) kullanılmıştır. ÖDF geliştirilirken, araştırmacılar literatür incelemesi sonucunda farklı araştırmaları incelemiş ve araştırmaların amaçları kapsamına uygun olarak formda yer alacak soruları belirlemiştir (Saracaloğlu, Varol, & Evin-Ercan, 2005; Saracaloğlu, 2008; Yılmaz & Çokluk, 2010; Aslan & Karagül, 2016). Uzman görüşü alınan BÖTE ve EÖD bölümü akademisyenlerinden gelen düzeltme, öneri ve talepler doğrultusunda iki soru çıkarılmış, yeni bir soru eklenmiş ve iki soru tek soru olacak şekilde birleştirilmiştir. Ayrıca, Türkçe eğitimi alanından iki uzman tarafından incelenmiş olan formda metinsel düzeltmeler gerçekleştirilmiş olup, bir yüksek lisans ve bir doktora öğrencisine çevrimiçi olarak uygulanarak kullanılabilirliği ve anlaşılabilirliği incelenmiştir.

Verilerin Toplanması ve İncelenmesi

Araştırmada yararlanılan AYÖ, AYKÖ ve ÖDF veri toplama araç-

ları, büyük bir örnekleme ulaşılabilmesi amacıyla çevrimiçi olarak eşzamanlı uygulanmış ve elde edilen veriler araştırmacılar tarafından incelemeye hazır hale getirilmiştir.

Nicel verilerin istatistiksel analizinde 'IBM SPSS Statistics' 23.0 programı kullanılmış ve bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlik algısı ve bilimsel araştırmaya yönelik kaygının çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla kullanılacak veri analiz testinin belirlenmesi için normallik varsayımları test edilmiştir.

Normallik varsayımının test edilmesinde, önce betimsel istatistikler ve grafiksel yöntemler incelenmiş, ardından hipotez testlerinden Kolmogorov-Smirnov ya da Shapiro-Wilk test sonuçları incelenmiştir. Betimsel istatistiklerin incelenmesinde aritmetik ortalama, mod ve ortancanın yakınlığı, çarpıklık ve basıklık katsayılarının (± 1) sınırları içinde ve sıfıra yakın olması, standart sapmanın aritmetik ortalamaya göre yüzdelerik değeri olan bağıl değişim katsayısının 20 ile 25 aralığında olması gibi normal dağılıma kanıt görülen ölçütler temel alınmaktadır (Wilcox, 2011; Tabachnick & Fidell, 2015). Grafiksel yöntemlerde ise; histogram (çan eğrisi şeklinde olması), "box-plot" (uç değerler), normal Q-Q grafiği (beklenen ve gözlenen değerler uyumunu gösteren eğim çizgisine yakınlık) ve "Detrended" Q-Q grafiği (dağılım çizgisi üzerindeki saçılım) incelenmiştir (Demir, Saatçioğlu & İmrol, 2016). Betimsel istatistikler ve grafiksel yöntemlerin yanı sıra, örneklem alt gruplardaki büyüklüğün 35'den büyük olması durumunda Kolmogorov-Smirnov (K-S), küçük olması durumunda ise Shapiro-Wilk testi sonuçları incelenmiştir. Bu hipotez testlerinde sınınanan yokluk hipotezi "puanların dağılımının normal dağılımdan manidar bir şekilde farklılık göstermediği" şeklinde kurulmakta olup, $p > .05$ durumu, %95 güvenle normal dağılım görüldüğü anlamına gelmektedir (Mertler & Reinhart, 2016).

Bu bağlamda, bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlik ve araştırmaya yönelik kaygı verilerinin tüm alt gruplarda normal dağılım göstermediği tespit edilmiş ve iki bağımsız gruba ait ölçek toplam puanlarının karşılaştırılmasında parametrik olmayan testlerden Mann Whitney-U, üç veya daha fazla sayıda bağımsız gruba ait puanlar arasındaki farklılığın anlamlılığını test amacıyla yine parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis H kullanılmasına karar verilmiştir. Kruskal Wallis H Testi sonucunda fark görülmesi durumunda ise Bonferroni düzeltmesi uygulanmış, .05 olan anlamlılık değeri alt gruplarla yapılacak ikili karşılaştırma

sayısına bölünerek .005 olarak belirlenmiş ve alt gruplar arasında Mann Whitney U testi ile bu anlamlılık düzeyinde ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. Bu incelemede kullanılan betimsel istatistikler ve hipotez testler Ek 1'de yer almaktadır.

Ayrıca nicel verilerin daha detaylı olarak incelenmesine olanak sağlaması beklenen ÖDF verileri ise araştırmının kendi bağlamı çerçevesinde içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiş ve katılımcı bilgileri belirtilmeden ve görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur.

BULGULAR

Araştırma çerçevesinde elde edilen verilerin çözümlenmesi ile ulaşılan bulgular ile bu bulgulara ilişkin yorumlar, lisansüstü düzeyde eğitim gören ya da görmüş katılımcıların bilimsel araştırma yeterlik algıları ve araştırmaya yönelik kaygılarına ilişkin nicel ve nitel verilerin birleştirilmesi yoluyla ve iki ayrı bölüm altında ele alınmıştır.

Bilimsel Araştırmaya İlişkin Yeterlik

Katılımcıların bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlikleri ilk olarak tüm katılımcılar için ele alınmış, ardından cinsiyet, öğrenim düzeyi, proje deneyimi ve mesleki statü gibi farklı değişkenler açısından ayrı ayrı incelenmiştir. Bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlik ölçeği maddeleri ve ölçekten alınan puanlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 1'de görülmektedir.

Bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlik ölçeği maddelerinin görülebildiği Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların bilimsel araştırmaya ilişkin yeterliklerinin oldukça/yeterli düzeyde ($\bar{X}=3.83$; $SS=.621$) olduğu görülmektedir.

Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Bilimsel Araştırmaya İlişkin Yeterlikleri

Katılımcıların cinsiyetlerine göre bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlikleri için uygulanan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2'de görülen Mann Whitney U Testi sonuçları, bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlik algısının kadın ve erkek katılımcıların arasında anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir ($U=2501.00$; $p=.005$; $z=-2.839$; $r=-.30$). Tespit edilen bu anlamlı farkın büyüklüğünü gösteren etki değeri (Pallant, 2005) -.30 olarak hesaplanmış olup, bu değer Cohen (1988)'e göre orta düzey etki değeri olarak kabul edilmektedir. Ayrıca, bu farklılığı

Tablo 1: Katılımcıların Bilimsel Araştırmaya İlişkin Yeterlikleri

Araştırmaya İlişkin Yeterlik	N	\bar{X}	SS
Bir araştırma için proje (plan, öneri vb.) geliştirebilme	164	3.36	.952
Araştırma problemini sınırlandırarak tanımlayabilme	164	3.68	.812
İlgili yayınlara ulaşabilmek için literatür taraması yapabilmeye	164	4.20	.750
Problemi hipotez, soru ya da cümle olarak ifade edebilme	164	3.87	.830
İhtiyaç duyulan verileri uygun araçlarla toplayabilme	164	4.06	.834
Toplanan verileri uygun bir şekilde analiz edebilme	164	3.81	.876
Sonuçları, bilimsel rapor ilke ve kurallarına göre yazabilme	164	3.82	.886
	164	3.83	.621

derinlemesine incelemek amacıyla ölçek maddeleri detaylı incelenmiş ve bu maddelere ilişkin betimsel istatistikler Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3 incelendiğinde, kadın katılımcıların bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlik puan ortalamalarının 2.98 ile 3.93 (orta-oldukça) arasında, erkek katılımcılara ait puan ortalamalarının ise 3.76 ile 4.36 arasında (oldukça) değişiklik gösterdiği belirlenmiştir. Bu farkın “problemi hipotez, soru ya da cümle olarak ifade edebilme” dışındaki tüm maddelerde belirli düzeylerde farklılıklardan kaynaklandığı göze çarpmaktadır.

Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Düzeye Göre Bilimsel Araştırmaya İlişkin Yeterlikleri

Katılımcıların öğrenim düzeylerine göre bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlikleri için uygulanan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 4'de görülmektedir.

Tablo 4'de görülen Mann Whitney U Testi sonuçları, bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlik algısının yüksek lisans ve doktora düzeyinde yer alan katılımcılar arasında anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir ($U=1495.00$; $p=.000$; $z=-4.038$; $r=-.32$). Tespit edilen bu anlamlı farkın büyüklüğünü gösteren etki değeri $-.32$ olarak hesaplanmış olup, bu değer Cohen (1988)'e göre orta düzey etki değeri olarak kabul edilmektedir. Ayrıca, bu farklılığı derinlemesine incelemek amacıyla ölçek maddeleri detaylı incelenmiş ve bu maddelere ilişkin betimsel istatistikler Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5 incelendiğinde, yüksek lisans düzeyinde olan katılımcıların bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlik puan ortalamalarının 3.31 ile 3.76 (orta-oldukça) arasında, doktora düzeyinde yer alan katılımcılara ait puan ortalamalarının 3.37 ile 4.34 arasında (orta-tam) değişiklik gösterdiği belirlenmiştir. Bu farkın “bir araştırma için proje (plan, öneri vb.) geliştirebilme” dışındaki

Tablo 2: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Bilimsel Araştırmaya İlişkin Yeterlik Algıları (Mann Whitney U Testi)

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p	Etki Değeri
Kadın	84	72.27	6071.00	2501.00	.005	-.30
Erkek	80	93.24	7459.00			

Tablo 3: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Bilimsel Araştırma Yeterlik Ölçeği'ne İlişkin Betimsel İstatistikler

Araştırmaya İlişkin Yeterlik	Kadın			Erkek		
	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS
Bir araştırma için proje (plan, öneri vb.) geliştirebilme	84	2.98	.891	80	3.76	.846
Araştırma problemini sınırlandırarak tanımlayabilme	84	3.56	.750	80	3.81	.858
İlgili yayınlara ulaşabilmek için literatür taraması yapabilme	84	4.04	.735	80	4.36	.733
Problemi hipotez, soru ya da cümle olarak ifade edebilme	84	3.85	.857	80	3.90	.805
İhtiyaç duyulan verileri uygun araçlarla toplayabilme	84	3.93	.757	80	4.20	.892
Toplanan verileri uygun bir şekilde analiz edebilme	84	3.65	.925	80	3.98	.795
Sonuçları, bilimsel rapor ilke ve kurallarına göre yazabilme	84	3.73	.855	80	3.93	.911

Tablo 4: Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Düzeye Göre Bilimsel Araştırmaya İlişkin Yeterlik Algıları (Mann Whitney U Testi)

Öğrenim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p	Etki Değeri
Yüksek Lisans	42	57.10	2398.00	1495.00	.000	-.32
Doktora	122	91.25	11132.00			

Tablo 5: Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Düzeye Göre Bilimsel Araştırma Yeterlik Ölçeği'ne İlişkin Betimsel İstatistikler

Araştırmaya İlişkin Yeterlik	Yüksek Lisans			Doktora		
	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS
Bir araştırma için proje (plan, öneri vb.) geliştirebilme	42	3.36	1.078	122	3.37	.909
Araştırma problemini sınırlandırarak tanımlayabilme	42	3.33	1.052	122	3.80	.676
İlgili yayınlara ulaşabilmek için literatür taraması yapabilme	42	3.76	.906	122	4.34	.627
Problemi hipotez, soru ya da cümle olarak ifade edebilme	42	3.38	.909	122	4.04	.732
İhtiyaç duyulan verileri uygun araçlarla toplayabilme	42	3.74	1.128	122	4.17	.677
Toplanan verileri uygun bir şekilde analiz edebilme	42	3.36	1.008	122	3.97	.771
Sonuçları, bilimsel rapor ilke ve kurallarına göre yazabilme	42	3.31	.949	122	3.99	.793

tüm maddelerde belirli düzeylerde farklılıklardan kaynaklandığı göze çarpmaktadır. Bu bulgulara ilişkin doğrudan birkaç katılımcı görüşü şu şekildedir:

K14: “Yüksek lisansta araştırma planlamaya, yapmaya, raporlamaya hatta yayınlamaya ilişkin derslerin olmaması nedeniyle ne yapacağımı bilmiyorum...”

E62: “İstatistik, İleri İstatistik gibi derslerde özellikle nicel veri analizine yönelik dünya kadar ders aldım ama şimdi bir araştırma sorusu görsem uygun veri analiz yöntemi ne olur kestiremiyorum...”

K51: “Yüksek lisanstayım, aldığım dersler hep teorik, bir bilimsel araştırma deneyimi yaşamadan tez yazmaya çalışıyorum...”

Katılımcıların Proje Deneyimlerine Göre Bilimsel Araştırmaya İlişkin Yeterlikleri

Katılımcıların proje deneyimlerine göre bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlikleri için uygulanan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 6’da görülmektedir.

Tablo 6’da görülen Mann Whitney-U Testi sonuçları, bilimsel araştırmaya ilişkin yeterliklerin katılımcıların proje deneyimlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını göstermektedir ($U=2469.00$; $p=.172$). Bu durumu derinlemesine incelemek amacıyla ölçek maddeleri detaylı incelenmiş ve bu maddelere ilişkin betimsel istatistikler Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7 incelendiğinde, proje deneyimi olan katılımcıların bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlik puan ortalamalarının 3.52 ile 4.20 (orta-tam) arasında, proje deneyimi olmayan katılımcılara ait puan ortalamaların da 3.29 ile 4.19 arasında (orta-tam) değişiklik gösterdiği belirlenmiştir. Yalnızca bu farkın “bir araştırma için proje (plan, öneri vb.) geliştirebilme” ve “sonuçları, bilimsel rapor ilke ve kurallarına göre yazabilme” maddelerinde belirli düzeylerde farklılıklar görülmüştür. Bu bulgulara ilişkin doğrudan birkaç katılımcı görüşü şu şekildedir:

E01: “Bir makale ya da tez, ulusal ölçekli bir projenin kazandıracığı deneyimi asla kazandıramaz. Çünkü büyük bir proje ile süreç, insan gücü, kaynak, içerik gibi birçok unsur çok iyi yönetilmeli ve sonuçlandırılmalı. Bir projede sadece A planınız yok, ayrıca bir proje tamamlanana kadar defalarca okunan, incelenen, eleştirilen raporlarınız var. Sonuçta size verilen bir olanak var ve bunun karşılığını sorgulayan birkaç da hakem. Bir proje desteği ile yapılan tez bile diğerlerine göre fark yaratabiliyor...”

K17: “Yüksek lisans tezimde çalışmak istediğim konunun çok değerli bir araştırma olacağını düşünmeme rağmen o konuda çalışamadım. Çünkü benim yapabileceğim üzerinde teknik bilgi gerektiriyordu ve profesyonel hizmet alınması gerekiyordu. Bu durum ancak bir proje ile yapılabilirdi ve benim ne proje yazma konusunda tecrübem ne de proje yazmayı öğrenecek ve zamanında tamamlayacak kadar vaktim vardı...”

Katılımcıların Türüne/Mesleki Statülerine Göre Bilimsel Araştırmaya İlişkin Yeterlikleri

Katılımcıların mesleki statülerine göre oluşturulmuş olan katılımcı türlerine göre bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlikleri için uygulanan Kruskal Wallis H Testi Tablo 8’de görülmektedir.

Tablo 8’de görülen Kruskal Wallis H Testi sonuçları, katılımcı türüne göre bilimsel araştırmaya ilişkin yeterliklerin anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir ($=10.60$; $p=.031$). Farkın kaynağını belirlemek amacıyla tüm alt gruplara ikili karşılaştırma yoluyla uygulanan Mann Whitney U testlerinden kaynaklanacak hata payının artmaması için anlamlılık değeri Bonferroni düzeltmesi yapılarak uygulanmış ve anlamlılık değeri, alt gruplarla yapılacak ikili karşılaştırma sayısına bölünmüştür ($.05/10$) ve .005 olarak kullanılmıştır. Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U testi ile ikili karşılaştırmalar sonucunda tüm karşılaştırmalarda görülen farklılıkların anlamlı olmadığı görülmüştür.

Bilimsel Araştırmaya Yönelik Kaygı

Katılımcıların bilimsel araştırmaya yönelik kaygılar ilk olarak

Tablo 6: Katılımcıların Proje Deneyimlerine Göre Bilimsel Araştırmaya İlişkin Yeterlik Algıları (Mann Whitney U Testi)

Proje Deneyimi	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p	Etki Değeri
PD Var	50	90.12	4506.00	2469.00	.172	
PD Yok	114	79.16	9024.00			

Tablo 7: Katılımcıların Proje Deneyimlerine Göre Bilimsel Araştırma Yeterlik Ölçeği’ne İlişkin Betimsel İstatistikler

Araştırmaya İlişkin Yeterlik	PD Var			PD Yok		
	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS
Bir araştırma için proje (plan, öneri, vb.) geliştirebilme	50	3.52	.909	114	3.29	.966
Araştırma problemini sınırlandırarak tanımlayabilme	50	3.68	.621	114	3.67	.886
İlgili yayınlara ulaşabilmek için literatür taraması yapabilme	50	4.20	.639	114	4.19	.797
Problemi hipotez, soru ya da cümle olarak ifade edebilme	50	3.86	.808	114	3.84	.843
İhtiyaç duyulan verileri uygun araçlarla toplayabilme	50	4.12	.824	114	4.04	.841
Toplanan verileri uygun bir şekilde analiz edebilme	50	3.80	.756	114	3.79	.927
Sonuçları, bilimsel rapor ilke ve kurallarına göre yazabilme	50	4.08	.695	114	3.71	.938

tüm katılımcılar için ele alınmış, ardından cinsiyet, öğrenim düzeyi, proje deneyimi ve mesleki statü gibi farklı değişkenler açısından ayrı ayrı incelenmiştir. Bilimsel araştırmaya yönelik kaygı ölçeği maddeleri ve ölçekten alınan puanlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 9'da görülmektedir.

Bilimsel araştırmaya yönelik kaygı ölçeği maddelerinin görülebildiği Tablo 9 incelendiğinde, katılımcıların bilimsel araştırmaya yönelik kaygılarının ortalamasının üzerinde hatta yüksek düzeyde ($\bar{X}=4.07$; $SS=.731$) olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Bilimsel Araştırmaya Yönelik Kaygıları

Katılımcıların cinsiyetlerine göre bilimsel araştırmaya yönelik kaygıları için uygulanan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 10'da görülmektedir.

Tablo 10'da görülen Mann Whitney-U Testi sonuçları, kadın ve erkek katılımcılara ilişkin bilimsel araştırmaya yönelik kay-

gılar arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir ($U=3338.00$; $p=.942$). Bu durumu derinlemesine incelemek amacıyla ölçek maddeleri detaylı incelenmiş ve bu maddelere ilişkin betimsel istatistikler Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11 incelendiğinde, kadın katılımcıların bilimsel araştırmaya yönelik kaygı puan ortalamalarının 3.44 ile 4.36 arasında, erkek katılımcılara ait puan ortalamalarının da 3.39 ile 4.38 arasında değişiklik gösterdiği belirlenmiştir. Katılımcıların çoğu maddede yer alan ifadeler konusunda aynı düzeyde puan ortalamalarına sahip olduğu görülürken; belirli düzeyde farklılık görülen maddelerin ise kadın ve erkek katılımcılar arasında yakın sayılarda dağıldığı görülmüştür.

Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Düzeye Göre Bilimsel Araştırmaya Yönelik Kaygıları

Katılımcıların öğrenim düzeylerine göre bilimsel araştırmaya yönelik kaygıları için uygulanan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 12'de görülmektedir.

Tablo 8: Katılımcıların Türlerine Göre Bilimsel Araştırmaya İlişkin Yeterlik Algıları (Mann Whitney U Testi)

Katılımcı Türü	N	Sıra Ort.	Sd		P	Farkın Kaynağı	Etki Değeri
Araştırma Görevlisi	70	87.74	4	10.60	.031	Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U Testi ile yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda anlamlı fark olmadığı belirlenmiştir.	
Çalışmıyor (Eğitim Alıyor/Aldı)	26	82.04					
Öğretim Görevlisi, Okutman, Uzman	20	68.70					
Öğretim Üyesi	24	100.13					
Öğretmen	24	61.58					

Tablo 9: Katılımcıların Bilimsel Araştırmaya Yönelik Kaygıları

Araştırmaya Yönelik Kaygı	N	\bar{X}	SS
Mecbur kalmadıkça, araştırma yapmak istemem*	164	4.13	1.018
Araştırma yaparken kendimi genellikle rahat hissedirim	164	3.70	1.028
Araştırma yapmaktan büyük zevk duyarım	164	4.13	.862
Araştırma yapmak bende rahatsızlığa yol açmaz	164	4.02	1.059
Araştırma yapmam gerektiğinde içimin sıkıldığını hissedirim*	164	3.98	.987
Araştırma sözcüğü bile, beni huzursuz etmeye yetiyor*	164	4.35	.957
Araştırma yapmak düşüncesi bile beni tedirgin eder*	164	4.37	.978
Araştırma yapmak, benim için eğlendirici bir uğraştır.	164	4.09	.861
Araştırma yaparken kendimi genellikle huzursuz hissedirim.*	164	4,21	.964
Araştırma yaparken kısa zamanda bıkarım*	164	4.28	.876
Araştırmada çıkabilecek problemler önemli bir endişe yaratmaz	164	3.41	1.102
Araştırma yapmak konusunda kendime güvenim yoktur*	164	4.20	.998
	164	4.07	.731

Tablo 10: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Bilimsel Araştırmaya Yönelik Kaygıları (Mann Whitney U Testi)

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p	Etki Değeri
Kadın	84	82.76	6952.00	3338.00	.942	
Erkek	80	82.23	6578.00			

Tablo 12’de görülen Mann Whitney-U Testi sonuçları, araştırmaya yönelik kaygının yüksek lisans ve doktora düzeyinde yer alan katılımcılar arasında anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir ($U=1898.00$; $p=.012$; $z=-2.505$; $r=-.20$). Tespit edilen bu anlamlı farkın büyüklüğünü gösteren etki değeri $-.20$ olarak hesaplanmış olup, bu değer Cohen (1988)’e göre küçük düzey etki değeri olarak kabul edilmektedir. Ayrıca, bu farklılığı derinlemesine incelemek amacıyla ölçek maddeleri detaylı

incelenmiş ve bu maddelere ilişkin betimsel istatistikler Tablo 13’de sunulmuştur.

Tablo 13 incelendiğinde, yüksek lisans düzeyinde yer alan katılımcıların bilimsel araştırmaya yönelik kaygı puan ortalamalarının 3.74 ile 4.52 arasında, doktora düzeyinde yer alan katılımcılara ait puan ortalamalarının ise 3.30 ile 4.34 arasında değişiklik gösterdiği belirlenmiştir. Yüksek lisans düzeyinde yer

Tablo 11: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Bilimsel Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği’ne İlişkin Betimsel İstatistikler

Araştırmaya Yönelik Kaygı	Kadın			Erkek		
	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS
Mecbur kalmadıkça, araştırma yapmak istemem*	84	4.27	.961	80	3.99	1.061
Araştırma yaparken kendimi genellikle rahat hissederim	84	3.61	1.053	80	3.80	.999
Araştırma yapmaktan büyük zevk duyarım	84	4.19	.898	80	4.08	.823
Araştırma yapmak bende rahatsızlığa yol açmaz	84	3.95	1.181	80	4.09	.917
Araştırma yapmam gerektiğinde içimin sıkıldığını hissederim*	84	3.99	1.012	80	3.98	.968
Araştırma sözcüğü bile, beni huzursuz etmeye yetiyor*	84	4.36	.900	80	4.34	1.018
Araştırma yapmak düşüncesi bile beni tedirgin eder*	84	4.35	.927	80	4.38	1.036
Araştırma yapmak, benim için eğlendirici bir uğraştır.	84	4.11	.919	80	4.06	.801
Araştırma yaparken kendimi genellikle huzursuz hissederim.*	84	4.14	.971	80	4.29	.957
Araştırma yaparken kısa zamanda bıkarım*	84	4.27	.869	80	4.28	.889
Araştırmada çıkabilecek problemler önemli bir endişe yaratmaz	84	3.44	1.045	80	3.39	1.164
Araştırma yapmak konusunda kendime güvenim yoktur*	84	4.08	1.089	80	4.33	.883

* İlgili maddeler olumsuz yönlü kaygı ifadeleridir ve ters kodlanmıştır.

Tablo 12: Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Düzeye Göre Bilimsel Araştırmaya Yönelik Kaygıları (Mann Whitney U Testi)

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p	Etki Değeri
Yüksek Lisans	42	98.31	4129.00	1898.00	.012	-.20
Doktora	122	77.06	9401.00			

Tablo 13: Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Düzeye Göre Bilimsel Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği’ne İlişkin Betimsel İstatistikler

Araştırmaya Yönelik Kaygı	Yüksek Lisans			Doktora		
	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS
Mecbur kalmadıkça, araştırma yapmak istemem*	42	4.43	.801	122	4.03	1.067
Araştırma yaparken kendimi genellikle rahat hissederim	42	4.00	1.036	122	3.60	1.010
Araştırma yapmaktan büyük zevk duyarım	42	4.45	.705	122	4.02	.886
Araştırma yapmak bende rahatsızlığa yol açmaz	42	4.48	.804	122	3.86	1.093
Araştırma yapmam gerektiğinde içimin sıkıldığını hissederim*	42	4.17	.935	122	3.92	1.001
Araştırma sözcüğü bile, beni huzursuz etmeye yetiyor*	42	4.52	.671	122	4.29	1.032
Araştırma yapmak düşüncesi bile beni tedirgin eder*	42	4.43	.831	122	4.34	1.027
Araştırma yapmak, benim için eğlendirici bir uğraştır.	42	4.40	.735	122	3.98	.876
Araştırma yaparken kendimi genellikle huzursuz hissederim.*	42	4.50	.834	122	4.11	.989
Araştırma yaparken kısa zamanda bıkarım*	42	4.48	.594	122	4.21	.947
Araştırmada çıkabilecek problemler önemli bir endişe yaratmaz	42	3.74	.912	122	3.30	1.142
Araştırma yapmak konusunda kendime güvenim yoktur*	42	4.48	.804	122	4.11	1.043

* İlgili maddeler olumsuz yönlü kaygı ifadeleridir ve ters kodlanmıştır.

alan katılımcıların kaygı düzeylerini ifade eden puan ortalamalarının tüm maddelerde doktora düzeyinde yer alan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulgulara ilişkin doğrudan birkaç katılımcı görüşü şu şekildedir:

K28: “Araştırma yaparken yaşanacak problemler bende az da olsa endişe yaratıyor. Bu endişe aslında benim kendimden kaynaklanıyor. Sorun çıktığı zaman rahat olamıyorum ve yolun başında olmama rağmen çalışmaya yönelik isteğim bitiyor. Elimde bu şekilde çeşitli sorunlarla yarım bırakılmış çok sayıda araştırma dokümanı var, yüksek lisans tezim dâhil...”

E46: “Araştırma sürecinde yani bu bir makale ise yaşadığım problemlerin başında düzeltme süreci geliyor. Zaten en iyi şekilde yazdığımı düşündüğüm makalenin düzeltilmesi bana şu hayattaki en zor işlerden biri gibi geliyor. Bu düzeltme sürecinde hissettiğim rahatsızlık nedeniyle yeni araştırma yapma konusunda isteksizleşmeye başlıyorum. Sonradan farkına varıyorum ki bu durum benim deneyimsiz ve aceleci davranmamdan kaynaklanıyor...”

Katılımcıların Proje Deneyimlerine Göre Bilimsel Araştırmaya Yönelik Kaygıları

Katılımcıların proje deneyimlerine göre bilimsel araştırmaya yönelik kaygıları için uygulanan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 14’de görülmektedir.

Tablo 14’de görülen Mann Whitney-U Testi sonuçları, bilimsel araştırmaya yönelik kaygının proje deneyimi olan ve olmayan katılımcılar arasında anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir (U=1478.00; p=.000; z=-4.907; r=-.38). Tespit edilen

bu anlamlı farkın büyüklüğünü gösteren etki değeri -.38 olarak hesaplanmış olup, bu değer Cohen (1988)’e göre orta düzey etki değeri (geniş etki değeri olan .40’a çok yakın) olarak kabul edilmektedir. Ayrıca, bu farklılığı derinlemesine incelemek amacıyla ölçek maddeleri detaylı incelenmiş ve bu maddelere ilişkin betimsel istatistikler Tablo 15’de sunulmuştur.

Tablo 15 incelendiğinde, proje deneyimi olan katılımcıların bilimsel araştırmaya yönelik kaygı puan ortalamalarının 3.34 ile 3.90 arasında, proje deneyimi olmayan katılımcılara ait puan ortalamaların ise 3.45 ile 4.61 arasında değişiklik gösterdiği belirlenmiştir. Proje deneyimi olmayan katılımcıların kaygı düzeylerini ifade eden puan ortalamalarının tüm maddelerde proje deneyimi olan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulgulara ilişkin doğrudan bir katılımcı görüşü şu şekildedir:

E01: “Bir projede özellikle yürütücü ya da bir yürütücünün asistanı olarak görev aldıysanız, projenizin tamamlanması dışında korkunuz yoktur. Bu deneyime sahip iseniz bir tez ya da bir makale size zor gelmez, çünkü bir proje ile gerçekleştirilen bir araştırma alanınızda iyi bir dergiye gidebilecek bir yayına dönüşebilir. Bu deneyimler de size yeter”.

Katılımcıların Türüne/Mesleki Statülerine Göre Bilimsel Araştırmaya Yönelik Kaygıları

Katılımcıların mesleki statülerine göre oluşturulmuş olan katılımcı türlerine göre bilimsel araştırmaya yönelik kaygılarını incelemek için uygulanan Kruskal Wallis H Testi Tablo 16’da görülmektedir.

Tablo 14: Katılımcıların Proje Deneyimlerine Göre Bilimsel Araştırmaya Yönelik Kaygıları (Mann Whitney U Testi)

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p	Etki Değeri
Proje Deneyimi Var	50	55.06	2753.00	1478.00	.000	-.38
Proje Deneyimi Yok	114	94.54	10777.00			

Tablo 15: Katılımcıların Proje Deneyimlerine Göre Bilimsel Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği’ne İlişkin Betimsel İstatistikler

Araştırmaya Yönelik Kaygı	PD Var			PD Yok		
	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS
Mecbur kalmadıkça, araştırma yapmak istemem*	50	3.58	1.071	114	4.38	.896
Araştırma yaparken kendimi genellikle rahat hissedirim	50	3.50	.839	114	3.79	1.093
Araştırma yapmaktan büyük zevk duyarım	50	3.58	.835	114	4.38	.757
Araştırma yapmak bende rahatsızlığa yol açmaz	50	3.58	1.052	114	4.21	1.009
Araştırma yapmam gerektiğinde içimin sıkıldığını hissedirim*	50	3.50	.931	114	4.19	.940
Araştırma sözcüğü bile, beni huzursuz etmeye yetiyor*	50	3.76	1.153	114	4.61	.724
Araştırma yapmak düşüncesi bile beni tedirgin eder*	50	3.90	1.093	114	4.57	.852
Araştırma yapmak, benim için eğlendirici bir uğraştır.	50	3.62	.878	114	4.29	.773
Araştırma yaparken kendimi genellikle huzursuz hissedirim.*	50	3.70	1.055	114	4.44	.831
Araştırma yaparken kısa zamanda bıkarım*	50	3.70	1.035	114	4.54	.654
Araştırmada çıkabilecek problemler önemli bir endişe yaratmaz	50	3.34	.982	114	3.45	1.153
Araştırma yapmak konusunda kendime güvenim yoktur*	50	3.72	1.089	114	4.41	.881

* İlgili maddeler olumsuz yönlü kaygı ifadeleridir ve ters kodlanmıştır.

Tablo 16’da görülen Kruskal Wallis H Testi sonuçları, katılımcı türüne göre bilimsel araştırmaya yönelik kaygıların anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir ($=12.08$; $p=.017$; $p<.05$). Farkın kaynağını belirlemek amacıyla tüm alt gruplara ikili karşılaştırma yoluyla uygulanan Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney U testi ile ikili karşılaştırmalar sonucunda yalnızca araştırma görevlisi ile öğretmen statüsünde yer alan katılımcılar arasındaki farkın anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($U=550.00$; $p=.003$; $z=-2.518$; $r=-.26$). Bu sonuca göre araştırma görevlisi statüsünde yer alan katılımcıların bilimsel araştırmaya yönelik kaygı düzeyleri (43.36), öğretmen statüsünde yer alan katılımcılara göre (59.58) daha düşüktür. Tespit edilen bu anlamlı farkın büyüklüğünü gösteren etki değeri (Pallant, 2005) .26 olarak hesaplanmış olup, bu değer Cohen (1988)’e göre orta etki değeri olarak kabul edilmektedir.

Bilimsel Araştırmaya İlişkin Yeterlik ile Bilimsel Araştırmaya Yönelik Kaygı Arasındaki İlişki

Lisansüstü öğrencilerin bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlikleri ile araştırmaya yönelik kaygı arasında korelasyon olup olmadığı incelenmiş ve bulgular Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17’de görüldüğü üzere bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlik ile araştırmaya yönelik kaygı arasında negatif yönlü ve zayıf/düşük düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir ($r=-.158$, $p=.044$). Bu bulguda belirlenen negatif yönlü ve düşük düzeyde ilişki durumu, iki değişken arasındaki ilişkinin biri artarken diğeri azalacak şekilde olduğu ancak bu ilişkinin çok güçlü olmadığı şeklinde yorumlanmaktadır (Köklü, Büyüköztürk, & Bökeoğlu, 2006).

TARTIŞMA

Bu çalışma, lisansüstü düzeydeki katılımcıların bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlik ve araştırmaya yönelik kaygı düzeylerini belirlemek ve bu düzeylerin “cinsiyet”, “öğrenim düzeyi”, “proje deneyimi” ve “mesleki statü” durumlarına göre farklılaşma farklılaşmadığının incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, katılımcıların bilimsel araştırmaya ilişkin yeterliklerinin oldukça/yeterli düzeyde ($\bar{X}=3.83$) olduğu görülmüştür. Araştırmaya ilişkin yeterlik

düzeyine ilişkin bu bulgu literatürde lisansüstü düzeyde gerçekleştirilen bazı araştırmalarla da benzerlik göstermektedir. Örneğin; Yılmaz ve Çimen (2008), 40 biyoloji eğitimi lisansüstü öğrencisi ile gerçekleştirdikleri araştırmada katılımcıların orta düzeyde ($\bar{X}=3.22$) yeterliğe sahip olduklarını belirlemiş, detaylı inceleme sonucunda ise alanla ilgili yeterlik algısının “orta” düzeye yakın, alanla ilgili temel kavram bilgisi yeterlik algısının “iyi”, alanla ilgili proje yapabilme algısının “orta” ile “yüksek” düzey arasında, alanla ilgili makale yazma algısının ise “düşük” ile “orta” düzey arasında olduğunu tespit etmişlerdir. Benzer şekilde, Saracaloğlu (2008) 318 lisansüstü öğrenci ile gerçekleştirdiği araştırmada katılımcıların bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlik düzeyinin de yeterli seviyesinde ($\bar{X}=3.89$) olduğunu belirlemiştir.

Bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlik algısının cinsiyet değişkeni açısından incelenmesi sonucunda, anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiş ve detaylı incelendiğinde erkek katılımcılara ilişkin yeterlik düzeyinin kadın katılımcılardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu İpek, Tekbıyık ve Ursavaş (2010) tarafından 72 yüksek lisans ve doktora öğrencisi ile gerçekleştirilen araştırma ile benzerlik gösterirken, literatürde yer alan çok sayıda araştırma yeterlik düzeyinin cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını tespit etmiştir (Bieschke, Bishop, & Garcia, 1996; Gelso, Mallinckrodt, & Judge, 1996; Bishop & Bieschke, 1998; Bailey, 1999; Saracaloğlu, 2008; Özgül & Diker, 2017).

Bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlik algısının öğrenim düzeyine göre incelenmesi sonucunda, doktora düzeyinden katılımcılar yönünde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Elde edilen bu bulgu, lisansüstü düzeyde gerçekleştirilen çok sayıda çalışma ile benzerlik göstermektedir (Karasar, 1984; Bieschke, Bishop, & Garcia, 1996; Büyüköztürk & Köklü, 1999; Saracaloğlu, Varol, & Evin-Ercan, 2005; Saracaloğlu, 2008; İpek, Tekbıyık, & Ursavaş, 2010).

Bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlik algısının proje deneyimine göre incelenmesi sonucunda, proje deneyimi olan katılımcıların yeterlik algısının deneyimi olmayan katılımcılara göre anlamlı

Tablo 16: Katılımcıların Türlerine Göre Bilimsel Araştırmaya Yönelik Kaygıları (Mann Whitney U Testi)

Katılımcı Türü	N	Sıra Ort.	Sd		p	Farkın Kaynağı	Etki Değeri
Araştırma Görevlisi	70	73.84					
Çalışmıyor (Eğitim Alıyor/Aldı)	26	98.54					
Öğretim Görevlisi, Okutman, Uzman	20	72.40	4	12.08	.017	Araştırma Görevlisi - Öğretmen	-.26
Öğretim Üyesi	24	76.23					
Öğretmen	24	105.08					

Tablo 17: Araştırma Boyutlarına İlişkin Korelasyon Katsayıları (Pearson Testi)

	Araştırmaya İlişkin Yeterlik	Araştırmaya Yönelik Kaygı
Araştırmaya İlişkin Yeterlik	1.00	
Araştırmaya Yönelik Kaygı	-.158	1.00

bir şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bulguyu destekleyecek ya da aksini gösterecek literatürde doğrudan bir araştırma tespit edilememesine rağmen, proje sürecinde edinecek araştırma deneyimlerinin fazlalığından etkilenildiğini gösteren araştırmalar mevcuttur (Bieschke, Bishop, & Garcia, 1996; Saracaloğlu, Varol, & Evin-Ercan, 2005).

Bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlik algısının katılımcı türüne göre incelenmesi sonucunda, anlamlı bir farklılık bulunmuş ancak Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U Testi sonuçlarına göre bu farklılığın kaynağı konusunda anlamlı bir bulguya ulaşılamamıştır. Bu bulgu, Saracaloğlu (2008) araştırma yeterliğinin statüye göre farklılaşmadığını gösterirken, aynı statüde ancak farklı bölüm ve branşlarda öğrenim gören katılımcılar arasında dahi değişiklik gösteren çalışmalarda bulunmaktadır (Yılmaz & Çimen, 2008; Yılmaz & Çokluk, 2010; İpek, Tekbıyık, & Ursavaş, 2010; Tabancalı & Çelik, 2013; Keskinçilik & Ertürk, 2015; Aslan & Karagül, 2016; Ocak & Ataseven, 2016; Özgül & Diker, 2017).

Bilimsel araştırmaya yönelik kaygının ise ortalamanın üzerinde hatta yüksek düzeyde ($\bar{X}=4.07$) olduğu belirlenmiştir. Saracaloğlu, Varol ve Evin-Ercan (2005) 444 lisansüstü öğrencisi ile gerçekleştirdikleri çalışmada bilimsel araştırmaya yönelik kaygı düzeyinin “orta” düzeyde ($\bar{X}=4.07$); Yılmaz ve Çokluk (2010), 252 fen-edebiyat fakültesi mezunu katılımcı ile gerçekleştirdikleri çalışmada bilimsel araştırmaya yönelik kaygının “orta” düzeyde ($\bar{X}=3.37$); Aslan ve Karagül (2016), Türkçe Eğitimi programında lisansüstü öğrenim gören 62 katılımcı ile gerçekleştirdikleri çalışmada bilimsel araştırmaya yönelik kaygı düzeyinin orta düzeye yakın olmakla birlikte “düşük” düzeyde ($\bar{X}=2.57$); Ocak ve Ataseven (2016) de, Türk lisansüstü öğrencilerin bilimsel araştırmaya yönelik kaygılarını belirlemek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmalarında 401 katılımcıda “düşük” düzeyde, kaygı tespit etmişlerdir.

Bilimsel araştırmaya yönelik kaygının cinsiyet değişkeni açısından incelenmesi sonucunda, anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Bu bulgu literatürde pek çok araştırma ile benzerlik göstermektedir (Trimarco, 1997; Büyüköztürk, 1999; Saracaloğlu, Varol, & Evin-Ercan, 2005; Çokluk-Bökeoğlu & Yılmaz, 2005; Saracaloğlu, 2008; Yılmaz & Çokluk, 2010; Bayar et al., 2013; Kaya, Polat, & Değerli, 2017). Ancak, Türkçe eğitimi alanında Aslan ve Karagül (2016), eğitim bilimleri alanında Ocak ve Ataseven (2016), beden eğitimi ve spor alanında Şenel ve ark. (2017), gerçekleştirdikleri araştırmalarda katılımcıların araştırma ile ilgili kaygılarının cinsiyet açısından anlamlı bir şekilde farklılaştığını tespit etmişlerdir. Bu çalışmaların elde edilen bulguyla örtüşmediği saptanmıştır.

Bilimsel araştırmaya yönelik kaygının öğrenim düzeyi değişkeni açısından incelenmesi sonucunda, doktora düzeyindeki katılımcıların daha düşük kaygı taşıdığı ve yüksek lisans düzeyindeki katılımcıların kaygıları ile arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu literatürdeki bazı araştırmalarda elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir (Saracaloğlu, Varol, & Evin-Ercan, 2005; Saracaloğlu, 2008; Ocak & Ataseven, 2016). Ayrıca Büyüköztürk (1997) tarafından yapılan araştırmanın bulgularının da lisans öğrencilerinin bilimsel araştırma kaygılarının yüksek lisans öğrencilerinden daha yüksek olduğu-

nu göstermektedir. Bu bulgular, daha çok sayıda araştırma ve benzeri ders almış olmanın ve araştırma ortamında daha fazla bulunmanın kaygı üzerinde olumlu bir etki bıraktığı şeklinde yorumlanmaktadır. Ancak, bilimsel araştırmaya yönelik kaygının öğrenim düzeyine göre farklılaşmadığını belirleyen bazı araştırmalar da yüksek lisans ya da doktora düzeyinde olmanın, bilimsel araştırmaya yönelik kaygı üzerinde etkisinin olmadığını göstermektedir (Tekin, 2007; Bayar et al., 2013; Aslan & Karagül, 2016; Şenel et al., 2017).

Bilimsel araştırmaya yönelik kaygının proje deneyimi açısından incelenmesi sonucunda, bir araştırma projesi deneyimine sahip katılımcıların kaygı düzeylerinin anlamlı bir şekilde daha düşük olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu literatüre yeni bir katkı olarak görülmekte olup, Saracaloğlu (2008) tarafından ifade edilen araştırma deneyiminin artması ve Yılmaz ve Çokluk (2010) tarafından tespit edilen lisans bitirme projesinin gerçekleştirilmesi ile bilimsel araştırmaya yönelik kaygı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulgularıyla çelişmekte ve daha kapsamlı araştırmalarla incelenmeye değer görülmektedir.

Bilimsel araştırmaya yönelik kaygının katılımcı türü açısından incelenmesi sonucunda, gruplar arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiş ve bu farkın kaynağı araştırma görevlisi ve öğretmen türündeki katılımcılar olarak belirlenmiştir. Bu bulgu, Saracaloğlu (2008) tarafından gerçekleştirilen araştırmada tespit edilen araştırma görevlileri ile üniversite dışında görevli olan katılımcılar ve herhangi bir işte çalışmayanlar arasında anlamlı farklılık bulunduğu ve Bayar vd. (2013) tarafından gerçekleştirilen araştırmada tespit edilen araştırma görevlisi olan öğrenciler ile araştırma görevlisi olmayan öğrencilerin kaygı düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı şeklindeki bulgularla örtüşmektedir. Bu durum, araştırma görevlisi statüsünde yer alan katılımcıların ortamları ve görevleri nedeniyle daha fazla araştırma deneyimi yaşamasından kaynaklanmaktadır (Saracaloğlu, 2008).

Ayrıca, tespit edilen bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlik ile bilimsel araştırmaya yönelik kaygı arasında negatif yönlü ve zayıf/düşük düzeydeki ilişki literatürdeki pek çok araştırma ile benzerlik göstermektedir (Onwuegbuzie & Wilson, 2003; Unrau & Beck, 2004; Saracaloğlu, Varol, & Evin-Ercan, 2005; Maschi et al., 2013; Tekin, 2007; Lei, 2008; Birch, 2012; Hebert, Kulkin & Ahn, 2014; Ocak & Ataseven, 2016). Bu araştırmalar, yeterli düzeyde araştırma yeterliliği olan bireylerin bilimsel araştırmaya yönelik kaygılarının düşük olduğunu göstermektedir. Diğer bir deyişle, yeterliği düşük olan ve araştırma sürecinde zorluk çeken bireylerin araştırma konusunda daha fazla kaygı duyduğu görülmektedir.

SONUÇLAR

Kendi sınırlılıkları içerisinde bu araştırma genel olarak lisansüstü düzeyinde eğitim alan ya da yakın zamanda bu eğitimi tamamlamış katılımcıların bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlikleri ve bilimsel araştırmaya yönelik kaygılarını cinsiyet, öğrenim düzeyi, proje deneyimi ve mesleki statüye dayalı olarak oluşturulmuş katılımcı türlerine göre incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda gerçekleştirilen araştırmanın sonuçları şu şekilde özetlenebilir:

- Katılımcıların bilimsel araştırmaya ilişkin yeterliklerinin;
 - cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve erkek katılımcıların daha yüksek yeterlik algısına sahip olduğu,
 - öğrenim düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve doktora düzeyinde yer alan katılımcıların daha yüksek yeterlik algısına sahip olduğu,
 - proje deneyimine göre anlamlı bir farklılık göstermediği,
 - katılımcı türüne göre anlamlı farklılık görülmesine rağmen, alt gruplara yönelik ikili karşılaştırmalarda kullanılan Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U Testi sonuçlarına göre alt gruplar arasında anlamlı bir farklılığın görülmediği tespit edilmiştir.
 - Cinsiyet ve öğrenim düzeyi değişkenleri açısından değerlendirilmesi ile tespit edilen anlamlı farklılığın etki değerleri Cohen (1988)'e göre orta düzey olarak yorumlanmaktadır.
- Katılımcıların bilimsel araştırmaya yönelik kaygılarının;
 - cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği,
 - öğrenim düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve doktora düzeyinde yer alan katılımcılarda daha düşük düzeyde olduğu,
 - proje deneyimine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farklılığın proje deneyimi olan katılımcılar lehine olduğu,
 - katılımcı türüne göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve alt gruplara yönelik ikili karşılaştırmalarda kullanılan Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U Testi sonuçlarına göre alt gruplardan yalnızca araştırma görevlisi ve öğretim arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.
 - Öğrenim düzeyine göre gösterdiği anlamlı farkın küçük düzeyde, katılımcı türüne göre tespit edilen anlamlı farkın orta düzeyde ve proje deneyimine göre belirlenen anlamlı farklılığın hemen hemen geniş düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Tüm değişkenler için tespit edilen bu bulguların, literatürdeki araştırmalarla benzer ya da zıt özellikler taşıması, farklı örneklem grupları, farklı büyüklüklerde çalışma grupları ve araştırmaların farklı alanlarda gerçekleştirilmiş olmasından kaynaklanabilir. Ancak, tüm bulgular tarafından işaret edilen en önemli unsur, bilimsel araştırmaya yönelik kaygının düşürülmesi için bilimsel araştırmaya ilişkin yeterliğin artırılması olarak karşımıza çıkmaktadır.

ÖNERİLER

Araştırmacılara, eğitmenlere ve kaygı durumundan etkilenebilecek tüm paydaşlara yönelik öneriler aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Bilimsel araştırmaya yönelik kaygının giderilmesi amacıyla bireylere araştırma sürecine ilişkin bilgi ve becerilerin kazandırılması önemlidir (Aslan & Karagül, 2016). Bu neden-

le, istatistik, araştırma yöntem ve teknikleri (nicel, nitel ve karma), ölçme ve değerlendirme, ölçek/test geliştirme teknikleri, bilimsel araştırma etiği gibi derslerin sayısının artırılması, lisans düzeyinden itibaren alanla ilişkilendirilerek ürüne dönük olarak gerçekleştirilmesi önemlidir.

- Araştırma deneyiminin bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlik, araştırmaya ilişkin yeterliğin ise bilimsel araştırmaya yönelik kaygı düzeyi üzerinde etkisinin görülmesi nedeniyle, lisansüstü öğrencilerin araştırma, uygulama ortamlarında aktif rollerle daha fazla yer alması sağlanmalıdır.
- Proje deneyiminin bireylerin bilimsel araştırmaya ilişkin yeterliklerini arttırması, bilimsel araştırmaya yönelik kaygılarını azaltması bulgusunda hareketle, lisans düzeyinden itibaren öğrencilerin projelerde görevlendirilmesi önem taşımaktadır.
- Lisansüstü düzeye yönelik “bilimsel araştırma projesi” hazırlama konusunda kamp, seminer, kurs, çalıştay gibi etkinliklerin gerçekleştirilmesi ve fikirlerin hayata geçirilmesi imkânı ve sorumluluklarının verilmesi katılımcıların deneyim kazanmasına katkı sağlayacaktır.
- Bilimsel araştırma becerisinin, eleştirel düşünebilme, problem çözebilme, analiz ve sentez yapabilme, işbirlikçi çalışabilme, yenilikçi ve üretken olabilme gibi 21. yüzyıl becerilerinin yanı sıra bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı ve teknoloji okuryazarlığı gibi yetkinliklerden de etkilendiği aşikârdır. Bu nedenle, katılımcıların bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlık seviyelerinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlik ve bilimsel araştırmaya yönelik kaygının incelendiği çalışmalarda bu araştırmada ele alınan değişkenlere ek olarak İstatistik dersi alma durumu, bir araştırma etkinliğine katılma durumu, bilimsel bir makaleye sahip olma durumu, bilimsel araştırma yöntemleri dersini alma durumu gibi değişkenlerin ele alındığı görülmektedir. Ancak, araştırmaların sınırlı sayı ve büyüklükte üniversite, bölüm, anabilim dalı, katılımcı ile yapılması bulgular arasında farklılıklara neden olmaktadır. Bu nedenle çeşitli düzeylerde, daha büyük ölçekli ve birbiriyle ilişkili daha fazla değişkenin aynı anda ele alındığı bütüncül araştırmalara ihtiyaç vardır.

KAYNAKLAR

- Aslan, C. (2010). Türkçe eğitimi programlarında lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin akademik öz yeterliklerine ilişkin görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(19), 87-115.
- Aslan, C., & Karagül, S. (2016). Türkçe eğitimi programında lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygı düzeyleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(38), 201-217.
- Bailey, J. G. (1999). Academics' motivation and self-efficacy for teaching and research. *Higher Education Research & Development*, 18(3), 343-359.
- Bandura, A. (1997). Self-efficacy: the exercise of control. New York: W. H. Freeman.

- Bard, C. C., Bieschke, K. J., Herbert, J. T., & Eberz, A. B. (2000). Predicting research interest among rehabilitation counseling students and faculty. *Rehabilitation Counseling Bulletin*, 44(1), 48-55.
- Bayar, V., Bayar, A., Eğmir, E., Ödemiş, İ. S., & Kayır, G. (2013). Lisansüstü eğitim alan öğrencilerin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygı düzeyleri. VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu (10-11 Mayıs 2013, Sakarya) Bildiriler Kitabı (pp. 90-96). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınları No: 6. Retrieved from http://egitim.sakarya.edu.tr/sites/egitim.sakarya.edu.tr/file/ULES-Lisansustu_egitim_cilt11.pdf#page=90
- Berkun, O. (2003). *Anksiyete ve anksiyete bozuklukları*. Ankara: Turgut Yayıncılık.
- Bieschke, K. J., Bishop, R. M., & Garcia, V. L. (1996). The utility of the research self-efficacy scale. *Journal of Career Assessment*, 4(1), 59-75.
- Birch, R. G. (2012). *The impact of information literacy instruction on the library anxiety and information competency of graduate students*. (Unpublished Doctoral Thesis). Olivet Nazarene University, Illinois, United States.
- Bishop, R. M., & Bieschke, K. J. (1998). Applying social cognitive theory to interest in research among counseling psychology doctoral students: A path analysis. *Journal of Counseling Psychology*, 45(2), 182-188.
- Büyükoztürk, Ş. (1997). Araştırmaya yönelik kaygı ölçeğinin geliştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 3(4), 453-464.
- Büyükoztürk, Ş. (1999). İlköğretim okulu öğretmenlerinin araştırma yeterlikleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 5(2), 257-269.
- Büyükoztürk, Ş., & Köklü, N. (1999). Eğitim bilimleri alanında öğrenim gören lisansüstü öğrencilerinin araştırma yeterlikleri konusunda öğretim üyelerinin görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 23(112), 18-28.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Creswell, J. W. (2013). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Çokluk-Bökeoğlu, Ö., & Yılmaz, K. (2005). Üniversite öğrencilerinin eleştirel düşünmeye yönelik tutumları ile araştırma kaygıları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 41(1), 47-67.
- Demir, E., Saatçioğlu, Ö., & İmrol, F. (2016). Uluslararası dergilerde yayımlanan eğitim araştırmalarının normallik varsayımları açısından incelenmesi. *Current Research in Education*, 2(3), 130-148.
- Dilbaz, G. A., Özgelen, S., & Yelken, T. Y. (2012). Araştırma becerileri testinin (ABT) geliştirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 305-332. Retrieved from <http://toad.edam.com.tr/sites/default/files/pdf/arastirma-becerileri-testi-toad.pdf>
- Ersoy, A. (2015). Doktora öğrencilerinin ilk nitel araştırma deneyimlerinin günlükler aracılığıyla incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 5(5), 549-568. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.14527/pegegog.2015.030>
- Fırat, M., Yurdakul, I. K., & Ersoy, A. (2014). Bir eğitim teknolojisi araştırmasına dayalı olarak karma yöntem araştırması deneyimi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 65-86. Retrieved from <http://www.enadonline.com/ODOWNLOAD/pdf/tr/enadclt2sayi1m3biregitim.pdf>
- Geban, Ö. (1990). *İki farklı öğretim yönteminin lise seviyesindeki öğrencilerin kimya başarısına, bilimsel işlem becerilerine, kimyaya karşı olan tutumlarına etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gelso, C. J., Mallinckrodt, B., & Judge, A. B. (1996). Research training environment, attitudes toward research, and research self-efficacy: The revised research training environment scale. *The Counseling Psychologist*, 24(2), 304-322.
- Golightly, T. R. (2007). Defining the components of academic self-efficacy in Navajo American Indian high school students. A PhD dissertation submitted to the faculty of Brigham Young University, Provo, Utah, United States. Retrieved from <https://scholarsarchive.byu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1816&context=etd>
- Gündoğdu, M. (2001). *Üniversite öğrencilerinin bilimsel düşünme becerilerinin yordanması*. (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Hebert, C., Kulkin, H., & Ahn, B. (2014). Facilitating research self-efficacy through teaching strategies linked to self-efficacy theory. *American International Journal of Social Science*, 3(1), 44-50.
- İlhan, A., Çelik, H. C., & Aslan, A. (2016). Üniversite öğrencilerinin bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 141-156
- İpek, C., Tekbiyık, A., & Ursavaş, Ö. F. (2010). Lisansüstü öğrencilerinin araştırma öz-yeterlik inançları ve bilgisayar tutumları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 127-145.
- Johnson, R. B., & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed methods research: A research paradigm whose time has come. *Educational Researcher*, 33(7), 14-26.
- Karasar, N. (1984). *Türk üniversitelerinde araştırma eğitimi*. (Yayınlanmamış Araştırma). TÜBİTAK SAYG-E-4 9 Projesi, Ankara.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kart, A., & Gelbal, S. (2014). Öğretmen adaylarının bilimsel araştırma öz yeterlik algılarının ikili karşılaştırmalı yargılar yöntemiyle belirlenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 5(1), 12-23.
- Kaya, E., Polat, F. N., & Değerli, H. (2017). Araştırmaya yönelik inanç ve duyguların araştırmaya yönelik kaygı düzeyine etkisi: Sağlık yönetimi örneği. *Journal of Suleyman Demirel University Institute of Social Sciences*, 28(3), 55-68. Retrieved from <http://sbedergi.sdu.edu.tr/assets/uploads/sites/343/files/28-sayi-yazi3-12112017.pdf>
- Keskinkılıç, S. B., & Ertürk, A. (2015). Eğitim bilimleri doktora öğrencilerinin istatistiksel bilgi yeterlilikleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 141-151.
- Köklü, N., Büyükoztürk Ş., & Çokluk-Bökeoğlu, Ö. (2006). *Sosyal bilimler için istatistik*. Ankara: Pegem-A Yayıncılık

- Lei, S. A. (2008). Factors changing attitudes of graduate school students toward an introductory research methodology course. *Education, 128*(4), 667-686.
- Maschi, T., Wells, M., Yoder Slater, G., MacMillan, T., & Ristow, J. (2013). Social work students' research-related anxiety and self-efficacy: Research instructors' perceptions and teaching innovations. *Social Work Education, 32*(6), 800-817.
- McKillup, S. (2011). *Statistics explained: an introductory guide for life scientists*. (2nd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
- Mertler, C. A., & Reinhart, R. V. (2016). *Advanced and multivariate statistical methods: Practical application and interpretation*. (6th ed.). Routledge.
- Montcalm, D. M. (1999). Applying bandura's theory of self-efficacy to the teaching of research. *Journal of Teaching in Social Work, 19*(1-2), 93-107.
- Ocak, G., & Ataseven, N. (2016). Relationship between Turkish Graduate students' research anxiety and uneasiness levels in information literacy. *Journal of Higher Education and Science, 6*(3), 364-372. Retrieved from <http://oaji.net/articles/2017/593-1486105484.pdf>
- Onwuegbuzie, A. J., & Wilson, V. A. (2003). Statistics anxiety: Nature, etiology, antecedents, effects, and treatments - A comprehensive review of the literature. *Teaching in Higher Education, 8*(2), 195-209.
- Özgül, F., & Diker, G. (2017). Lisansüstü eğitim adaylarının akademik öz-yeterlik ve güdülenmelerinin demografik özelliklerine göre incelenmesi (Cumhuriyet Üniversitesi örneği). *Journal of Human Sciences, 14*(2), 2129-2139.
- Pajares, F., & Schunk, D. (2001). The development of academic self-efficacy. In A. Wigfield & J. Eccles (Eds.). *Development of achievement motivation*. (pp. 1-27). San Diego: Academic Press. Retrieved from <https://www.uky.edu/~eushe2/Pajares/SchunkPajares2001.PDF>
- Pallant, J. (2005). *SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using SPSS for Windows*. Australia: Australian Copyright.
- Sağdıç, A., Çelik, H., & Karamustafaoglu, O. (2017). Akademik danışmanlık ve nitel araştırma eğitimi programının genç araştırmacıların proje önerisi hazırlama becerisine etkisi. *Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi, 3*(1), 1-11.
- Saracaloğlu, S., Varol, S. R., & Evin-Ercan, İ. (2005). Lisansüstü eğitim öğrencilerinin bilimsel araştırma kaygıları araştırma ve istatistiğe yönelik tutumları ile araştırma yetenekleri arasındaki ilişki. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 17*(Özel Sayı 1), 187-199. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/234997>
- Saracaloğlu, A. S. (2008). Lisansüstü öğrencilerin akademik güdülenme düzeyleri, araştırma kaygıları ve tutumları ile araştırma yeterlikleri arasındaki ilişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5*(2), 179-208. Retrieved from http://efdergi.yyu.edu.tr/makaleler/cilt_V/aralik/a_saracoglu.pdf
- Senel, E., Yıldız, M., Ulas, M., & Sahan, H. (2017). The examination of research-related anxiety of students taking master and doctorate degree in the field of physical education and sports. *Sport Journal*. Retrieved from <http://thesportjournal.org/article/the-examination-of-research-related-anxiety-of-students-taking-master-and-doctorate-degree-in-the-field-of-physical-education-and-sports/>
- Seven, S. (2013). *Çocuk ruh sağlığı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2015). Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı. (6. basımdan çeviri). (M. Baloğlu, Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tabancalı, E., & Çelik, K. (2013). Öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlilikleri ile öğretmen öz-yeterlilikleri arasındaki ilişki. *International Journal of Human Sciences, 10*(1), 1167-1184.
- Tekin, M. (2007). Lisansüstü öğrencilerinin araştırmaya yönelik kaygı ve yeterlilik düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. III. Lisansüstü Eğitim Sempozyumu. 17-20 Ekim Eskişehir, Türkiye (pp. 485-493). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Trimarco, K. A. (1997). The effects of a graduate learning experience on anxiety, achievement, and expectations in research and statistics. (Report No. TM028328). Paper presented at the Annual Meeting of the Northeastern Educational Research Association (28th, Ellenville, NY, October 28-30, 1997). Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED419022.pdf>
- Türk Dil Kurumu. (2017). *Güncel Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Unrau, Y. A., & Beck, A. R. (2004). Increasing research self-efficacy among students in professional academic programs. *Innovative Higher Education, 28*(3), 187-204.
- Wilcox, R. (2011). *Modern statistics for the social and behavioral sciences: A practical introduction*. Hoboken, NJ: CRC Press.
- Yaşar, M. (2014). Bilimsel araştırma yöntemleri dersine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması: Geçerlik ve güvenilirlik. *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi, 4*(2), 109-129.
- Yılmaz, M., & Çimen, O. (2008). Biyoloji eğitimi tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin biyoloji öğretimi öz-yeterlilik inanç düzeyleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, V*(1), 20-29.
- Yılmaz, K., & Çokluk, Ö. (2010). Fen-edebiyat fakültesi mezunlarının araştırma kaygı düzeyleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10*(1), 1-9.
- Yin, R. K. (2006). Mixed methods research: Are the methods genuinely integrated or merely parallel. *Research in the Schools, 13*(1), 41-47.

Ek 1: Normallik Varsayımlarının Test Edilmesinde Yararlanılan İstatistikler

Araştırmaya İlişkin Yeterlik		N	\bar{X}	Mod	Medyan	SS	Çarpıklık	Basıklık	Kolmogorov-Smirnov (p)	Shapiro-Wilk (p)
Cinsiyet	Kadın	84	3.68	3.86	3.71	.606	-.413	-.311	.002*	.007
	Erkek	80	3.99	3.71	3.86	.597	-.093	-.405	.000*	.008
Düzye	Yüksek Lisans	42	3.46	2.43	3.43	.799	.385	-.825	.061*	.002
	Doktora	122	3.96	3.71	3.86	.489	.195	-.455	.000*	.006
Katılımcı Türü	Öğretim Üyesi	24	4.06	3.86	4.00	.440	.312	-.951	.049	.096*
	Araştırma Görevlisi	70	3.93	3.71	3.86	.540	.282	-.681	.001*	.019
	Öğretmen	24	3.48	3.86	3.50	.815	.203	-1.216	.148	.058*
	Öğr. Gör., Okt., Uzm.	20	3.65	3.57	3.71	.455	-1.602	2.898	.006	.001*
	Çalışmıyor	26	3.80	3.86	3.86	.735	-.202	-.695	.075	.081*
Proje Deneyimi	Var	50	3.90	3.71	3.86	.531	-.567	1.286	.000*	.006
	Yok	114	3.80	3.86	3.71	.656	-.122	-.485	.001*	.003
	Toplam	164	3.83	3.86	3.86	.621	-.242	-.182	.000*	.001

Araştırmaya Yönelik Kaygı		N	\bar{X}	Mod	Medyan	SS	Çarpıklık	Basıklık	Kolmogorov-Smirnov (p)	Shapiro-Wilk (p)
Cinsiyet	Kadın	84	4.06	4.83	4.25	.766	-.953	.247	.000*	.000
	Erkek	80	4.08	4.25	4.25	.697	-.905	-.400	.006*	.000
Düzye	Yüksek Lisans	42	4.34	3.75	4.42	.517	-.388	-1.333	.006*	.001
	Doktora	122	3.98	4.25	4.25	.772	-.842	-.082	.000*	.000
Katılımcı Türü	Öğretim Üyesi	24	3.95	4.33	4.25	.819	-1.003	-.277	.035	.018*
	Araştırma Görevlisi	70	3.90	4.25	4.13	.845	-.593	-.717	.005*	.000
	Öğretmen	24	4.43	4.67	4.59	.475	-.546	-.930	.021	.033*
	Öğr. Gör., Okt., Uzm.	20	4.06	3.50	4.04	.454	.351	-1.053	.200	.081*
	Çalışmıyor	26	4.34	4.42	4.42	.484	-.721	-.767	.012	.001*
Proje Deneyimi	Var	50	3.62	4.25	3.75	.810	-.332	-.948	.097*	.039
	Yok	114	4.27	4.83	4.33	.597	-1.139	1.605	.000*	.000
	Toplam	164	4.07	4.83	4.25	.731	-.931	.298	.000*	.000

Ek 2: Katılımcı Türüne Göre Araştırmaya İlişkin Yeterlik İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçlarına Dayalı İkili Karşılaştırmalara İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Katılımcı Türü	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Öğretim Üyesi	24	53.04	1273.00		
Araştırma Görevlisi	70	45.60	3192.00	707.00	.247
Öğretim Üyesi	24	29.58	710.00		
Öğretmen	24	19.42	466.00	166.00	.011
Öğretim Üyesi	24	26.92	646.00		
Öğretim Görevlisi, Okutman, Uzman	20	17.20	344.00	134.00	.011
Öğretim Üyesi	24	28.08	674.00		
Çalışmıyor	26	23.12	601.00	250.00	.223
Araştırma Görevlisi	70	51.40	3598.00		
Öğretmen	24	36.13	867.00	567.00	.017
Araştırma Görevlisi	70	47.86	3350.00		
Öğretim Görevlisi, Okutman, Uzman	20	37.25	745.00	535.00	.107
Araştırma Görevlisi	70	49.39	3457.00		
Çalışmıyor	26	46.12	1199.00	848.00	.607
Öğretmen	24	21.17	508.00		
Öğretim Görevlisi, Okutman, Uzman	20	24.10	482.00	208.00	.448
Öğretmen	24	22.38	537.00		
Çalışmıyor	26	28.38	738.00	237.00	.143
Öğretim Görevlisi, Okutman, Uzman	20	21.65	433.00		
Çalışmıyor	26	24.92	648.00	223.00	.408

Ek 3: Katılımcı Türüne Göre Araştırmaya Yönelik Kaygı İçin Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçlarına Dayalı İkili Karşılaştırmalara İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Katılımcı Türü	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Öğretim Üyesi	24	48.85	1172.50	807.50	.778
Araştırma Görevlisi	70	47.04	3292.50		
Öğretim Üyesi	24	20.13	483.00	183.00	.030
Öğretmen	24	28.88	693.00		
Öğretim Üyesi	24	22.88	549.00	231.00	.832
Öğretim Görevlisi, Okutman, Uzman	20	22.05	441.00		
Öğretim Üyesi	24	21.88	525.00	225.00	.090
Çalışmıyor	26	28.85	750.00		
Araştırma Görevlisi	70	43.36	3035.00	550.00	.003*
Öğretmen	24	59.58	1430.00		
Araştırma Görevlisi	70	45.39	3177.00	692.00	.938
Öğretim Görevlisi, Okutman, Uzman	20	45.90	918.00		
Araştırma Görevlisi	70	44.56	3119.00	634.00	.008
Çalışmıyor	26	59.12	1537.00		
Öğretmen	24	26.88	645.00	135.00	.013
Öğretim Görevlisi, Okutman, Uzman	20	17.25	345.00		
Öğretmen	24	27.25	654.00	270.00	.413
Çalışmıyor	26	23.88	621.00		
Öğretim Görevlisi, Okutman, Uzman	20	18.70	374.00	164.00	.033
Çalışmıyor	26	27.19	707.00		

Ek 4: Katılımcıların Öğrenim Gördüğü Üniversitelere ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Üniversite	Erkek		Kadın		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	4	2.44	2	1.22	6	3.66
Akdeniz Üniversitesi	1	0.61	1	0.61	2	1.22
Aksaray Üniversitesi	2	1.22	2	1.22	4	2.44
Anadolu Üniversitesi	1	0.61	3	1.83	4	2.44
Ankara Üniversitesi	7	4.27	3	1.83	10	6.10
Atatürk Üniversitesi	9	5.49	11	6.71	20	12.20
Cumhuriyet Üniversitesi	1	0.61	1	0.61	2	1.22
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	2	1.22	4	2.44	6	3.66
Çukurova Üniversitesi	1	0.61	1	0.61	2	1.22
Dokuz Eylül Üniversitesi	3	1.83	1	0.61	4	2.44
Düzce Üniversitesi	2	1.22	-	0.00	2	1.22
Ege Üniversitesi	1	0.61	1	0.61	2	1.22
Fırat Üniversitesi	1	0.61	3	1.83	4	2.44
Gazi Üniversitesi	18	10.98	8	4.88	26	15.85
Hacettepe Üniversitesi	3	1.83	3	1.83	6	3.66
İstanbul Üniversitesi	1	0.61	1	0.61	2	1.22
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	-	0.00	2	1.22	2	1.22
Karadeniz Teknik Üniversitesi	1	0.61	1	0.61	2	1.22
Kırıkkale Üniversitesi	1	0.61	1	0.61	2	1.22
Manisa Celal Bayar Üniversitesi	-	0.00	2	1.22	2	1.22
Marmara Üniversitesi	5	3.05	3	1.83	8	4.88
Mersin Üniversitesi	-	0.00	2	1.22	2	1.22
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	1	0.61	1	0.61	2	1.22
Necmettin Erbakan Üniversitesi	2	1.22	2	1.22	4	2.44
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	10	6.10	24	14.63	34	20.73
Pamukkale Üniversitesi	1	0.61	1	0.61	2	1.22
Uludağ Üniversitesi	2	1.22	-	0.00	2	1.22
Toplam	80	48.78	84	51.22	164	100.00

Ek 5: Katılımcıların Mesleklerine Göre Dağılımı

Mesleki Statü	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Araştırma Görevlisi	4	2.44	66	40.24	70	42.68
Okutman	-	-	4	2.44	4	2.44
Öğretim Görevlisi	-	-	8	4.88	8	4.88
Öğretim Üyesi (Yrd. Doç. Dr.)	-	-	24	14.63	24	14.63
Öğretmen	20	12.20	4	2.44	24	14.63
Uzman	4	2.44	4	2.44	8	4.88
Çalışmıyor (Lisansüstü Eğitim Alıyor)	14	8.54	12	7.32	26	15.85
Toplam	42	25.61	122	74.39	164	100.00

Ek 6: Katılımcıların Öğrenim Düzeyine Göre Dağılımı

Öğrenim Düzeyi	N	%
Yüksek Lisans		
Ders Aşaması	10	6.10
Tez Aşaması	28	17.07
Mezun (Doktora Başlamamış)	4	2.44
Toplam	42	25.61
Doktora		
Ders Aşaması	28	17.07
Tez Aşaması (Yeterlik Sonrası)	50	30.49
Mezun	44	26.83
Toplam	122	74.39

Ek 7: Katılımcıların Proje Deneyimine İlişkin Betimsel İstatistikler

Proje Deneyimi	Yüksek Lisans (N)	Doktora (N)	Toplam (N)
AB			
Yürütücü	4	2	6
Araştırmacı	-	4	4
Yardımcı Araştırmacı	-	8	8
TÜBİTAK			
Araştırmacı	-	6	6
Yardımcı Araştırmacı	-	4	4
Bursiyer	2	16	18
BAP			
Yürütücü	-	8	8
Araştırmacı	-	14	14
Yardımcı Araştırmacı	-	2	2
Var	6	64	70
Yok	36	78	114
Toplam	42	142	184